

**Joanna Minta, *Od aktora do autora. Wspieranie
młodzieży w konstruowaniu własnej kariery,*
Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej
i Ustawicznej, Warszawa, 2012, ss. 116**

Książka Joanny Minty *Od aktora do autora. Wspieranie młodzieży w konstruowaniu własnej kariery* została opublikowana przez Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej w serii Euroguidance. Autorka jest adiunktem w Dolnośląskiej Szkole Wyższej, współtwórczynią Biura Karier tejże uczelni, doświadczoną trenerką z zakresu wspierania rozwoju zawodowego, członkinią Stowarzyszenia Doradców Szkolnych i Zawodowych RP, jedną z założycielek Naukowego Towarzystwa Poradoznawczego oraz *The European Society for Vocational Designing and Career Counselling*. Zarówno seria wydawnicza, wydawca, jak i tytuł wskazują, że publikacja ma charakter podręcznika metodycznego przeznaczonego głównie dla doradców zawodu pracujących z młodzieżą. W opiniowanej pracy Autorka podjęła się zatem nie tylko trudu przybliżenia krajowym praktykom poradnictwa kariery aktualnie rozwijanego – także przy udziale polskich badaczy skupionych głównie wokół środowiska wrocławskiej szkoły poradnictwa i poradownictwa – nurtu w zakresie wspierania rozwoju zawodowego, ale i przełożenia teoretycznych założeń na propozycję konkretnych działań, którą można zastosować w codziennej pracy z młodzieżą i grupami dorosłych klientów poradnictwa. Jest to propozycja bardzo atrakcyjna z punktu widzenia metodyki pracy doradcy. Również od strony graficznej książka prezentuje się atrakcyjnie. Zawiera diagramy, podejmuje dialog z czytelnikiem, stawia pytania, które inspirują do własnych odpowiedzi, co niejednokrotnie ułatwia absorpcję omawianych kolejno kwestii.

Książka składa się z trzech części. W pierwszej Joanna Minta w skrótovej i przejrzystej formie przedstawia aktualne koncepcje teoretyczne stanowiące inspirację dla współczesnej praktyki poradnictwa kariery. Są to koncepcje sformułowane przez północnoamerykańskich psychologów Marka Savickasa, Vance'a Peavy'ego, Johna Krumboltza i jego współpracowników (Alana Lewina, Kathleen Mitchell), które mimo obecności w nielicznych krajowych publikacjach prawdopodobnie nieznanne są szerszemu gronu specjalistów (np.: Guichard, Huteau, 2005; Krumboltz, Lewin, 2009; Szumigraj, 2011). Z tej przyczyny recenzowaną publikację członkini Naukowego Towarzystwa Poradoznawczego, należy uznać za ważną i potrzebną,

gdyż służącą popularyzacji współczesnych trendów teoretycznych i metodycznych. Relacjonując podstawowe założenia przywoływanych koncepcji Autorka koncentruje się na wypracowanych przez teoretyków dyrektywach praktycznych, odnoszących się do prowadzenia rozmowy doradcy z osobą radzącą się, które mają służyć dekonstruowaniu, rekonstruowaniu i wspólnemu konstruowaniu (ko-konstruowaniu – terminem tym posługuje się J. Minta) kariery/życia współczesnego człowieka, koncentrującego się na „temacie życia”. Pojęcie to, formułowane w koncepcji M. Savickasa, wydaje się centralne we wszystkich propozycjach tworzących ruch naukowy pierwotnie nazwany *Life design counselling*, (*Vocational design and career counselling*). Przez „temat życia” rozumieć można dominującą treść, pojawiającą się w toczonej opowieści (samodzielnie lub przy współudziale innych – doradcy czy członków grupy spotkaniowej) wypełniającą codzienną egzystencję podmiotu. Relacjonowana przez podmiot treść to właśnie nic innego jak obraz jego kariery. W tak rozumianym terminie „kariera” najważniejszym elementem są nie tylko pełnione przez podmiot role, ale integrujący je styl życia. Autorka w moim odczuciu w niewystarczającym stopniu dokonuje syntezy przywoływanych koncepcji, tworzących nurt *life design* u którego podstawy leży takie rozumienie kariery/życia. Wydaje się to szczególnie ważne, bowiem orientacja narracyjna, popularyzowana w Polsce od kilku lat, nie doczekała się jak dotąd klarownego wykładu, mogącego stanowić mocne ugruntowanie dla praktyki i przyczyniającego się do jakościowej zmiany praktyki poradnictwa kariery w naszym kraju. Wątpliwości budzą także nie do końca zrozumiałe wyjaśnienia tytułowych ról (aktora, autonomicznie działającego podmiotu i autora) przywoływanych za M. Savickasem, czy wprowadzanie nie najlepiej brzmiących np.: ko-konstruowanie na określenie wspólnego konstruowania kariery przez doradcę i osobę radzącą się. Nie są to jednak uwagi dyskredytujące omawianą pracę, a raczej sugestie otwierające przestrzeń kolejnych rozważań Autorki.

W drugiej części książki J. Minta prezentuje przykłady rozwiązań metodycznych, stosowanych przez autorów omawianych koncepcji teoretycznych, a także europejskich (włoskich i francuskich) praktyk poradnictwa biograficznego. Przedstawia założenia i etapy wywiadu narracyjnego M. Savickasa, ogólną charakterystykę warsztatów prowadzonych dla młodzieży i rodziców autorstwa Laury Noty, Lei Ferrari i Salwatora Soresi, cele i podstawowe zalety warsztatów edukacyjnych i rozmowy doradczej wg Jeana Guicharda, technikę mapowania wykorzystywaną przez V. Peavy’ego, a także grę narracyjną Urszuli Tokarskiej. Ta część pracy wydaje się szczególnie ważna dla czytelnika – doradcy praktyka, jest bowiem nie tylko ilustracją zastosowań przywoływanych koncepcji teoretycznych, ale przede wszystkim stanowić może (w zamiarze Autorki) inspirację do tworzenia indywidualnego

warsztatu pracy doradcy o orientacji narracyjnej. Jednocześnie opisywane rozwiązania demonstrują sposoby uczenia się osób radzących się umiejętności kluczowych, ułatwiających uzyskanie we współczesnych warunkach życiowej/zawodowej satysfakcji. Są to m.in: refleksyjność, otwartość, poczucie nadziei i harmonii, ciągłości, współpracy z innymi.

W trzeciej, ostatniej części książki J. Minta dzieli się własnym warsztatem pracy, inspirowanym lekturą omawianych uprzednio autorów. Prezentuje kilkanaście scenariuszy zajęć grupowych adresowanych do młodzieży szkół gimnazjalnych i średnich, z łatwością dających się zaadaptować do pracy z osobami w różnym wieku. Z pewnością dla wielu doradców mogą być gotowym planem zajęć, stanowiącym o atrakcyjności całej publikacji.

Lektura pracy *Od aktora do autora. Wspieranie młodzieży w konstruowaniu własnej kariery* skłania do jeszcze jednego – w moim odczuciu – istotnego pytania o możliwość i miejsce dla nurtu poradnictwa biograficznego (narracyjnego) w polskiej szkole. Perspektywa refleksyjności, indywidualizacji doświadczeń, którą postuluje, staje bowiem w opozycji do schematów i odtwórstwa, do nagradzane-go konformizmu współczesnej edukacji. Od tego, w jaki sposób doradcy pracujący z młodzieżą w placówkach oświatowych będą radzić sobie z tym wyzwaniem, zależy popularność orientacji narracyjnej poradnictwa kariery.

Marcin Szumigraj

Bibliografia

- Guichard J., Huteau M., (2005) *Psychologia orientacji i poradnictwa zawodowego*, Kraków, Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Krumboltz J., Lewin A., (2009) *Szczęście to nie przypadek*, Gdańsk, GWP.
- Szumigraj M., (2011) *Poradnictwo kariery. Systemy i sieci*, Warszawa, Łośgraf.